

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXVI Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego

Ossa, 29 września 2020 roku

Związek Powiatów Polskich od kilku lat apeluje do strony rządowej o wprowadzenie zmian w zasadach finansowania działalności jednostek samorządu terytorialnego. Obowiązujący aktualnie system jest całkowicie nieadekwatny do zakresu zadań, jakimi zajmują się powiaty i rzeczywistości prawnej, w jakiej przyszło nam funkcjonować.

Rok 2020 był szczególnie trudny dla budżetów powiatów. Epidemia COVID-19 spowodowała znaczny wzrost nieplanowanych wydatków po stronie powiatów przy jednoczesnym realnym spadku dochodów. To jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego z racji szerokiego spectrum zadań, jakimi się na co dzień zajmują, zmuszone zostały do realizacji przedsięwzięć dostosowujących funkcjonowanie wielu instytucji do obostrzeń sanitarnych i nowych realiów. Zadania powiatowe, to w znakomitej większości zadania, których realizacja musiała zmienić się całkowicie z dnia na dzień z powodu wystąpienia stanu epidemii. Jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialnie podjęły wyzwanie – przebudowano szpitale, zmieniono organizację funkcjonowania szpitali, szkół, domów pomocy społecznej, wprowadzono powszechne stosowanie nowoczesnych technologii w świadczeniu usług publicznych, wykonywano sprawnie zadania z zakresu pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, monitorowano sytuację dla zapewnienia bezpieczeństwa obywateli. Należy jednak pamiętać, że konieczność podjęcia wszystkich tych działań miała charakter ekstrapordynaryjny i istotnie obciążała budżety samorządów.

Istotnym obciążeniem będzie w najbliższym czasie również ustawy o obowiązkach wprowadzenia Pracowniczych Planów Kapitałowych, zwłaszcza w szkołach i placówkach oświatowych. Koszt ten, w zakresie składki obciążającej pracodawcę powinien zostać zrekompensowany wzrostem części oświatowej subwencji ogólnej.

Należy zaznaczyć, że Związek Powiatów Polskich na bieżąco informuje przedstawicieli poszczególnych resortów o trudnej sytuacji finansowej powiatów i apeluje o dofinansowanie. Efektem tych starań jest przeznaczenie niebagatelnych środków na pomoc samorządom z Funduszu COVID-19 w postaci Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Doceniając fakt powstania RFIL, Związek Powiatów Polskich podkreśla, że nawet najlepszy mechanizm konkursowego wsparcia realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych ma charakter czysto interwencyjny. Sprawne funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego wymaga zapewnienia im odpowiedniego poziomu dochodów własnych. Tymczasem powiatom do dnia dzisiejszego nie zostały przyznane jakiegokolwiek podatki lokalne (wbrew wymogom Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego), kolejne zmiany zasad systemu podatkowego powodują zmniejszenie wysokości kwot udziałów w podatkach dochodowych wpływających do budżetów poszczególnych powiatów, a populistyczne decyzje prowadzą

do obniżenia opłat wnoszonych przez obywateli za realizację usług administracyjnych (najlepszym tego przykładem jest uchwalenie zmian znacząco wpływających na obniżenie dochodów z opłat za czynności w wydziałach komunikacji). Dzieje się to wszystko w warunkach wymuszonego zwiększenia wydatków bieżących w efekcie nowelizacji przepisów, podnoszenia prawnych standardów usług publicznych, wzrostu kosztów pracy, zwłaszcza w zakresie wynagrodzeń nauczycieli – a wszystko to bez adekwatnego zwiększenia źródeł finansowania. Utrzymanie się trendu ograniczania dochodów przy wzroście wydatków będzie pociągało za sobą groźbę niewydolności finansowej.

Domagamy się zatem systemowego i trwałego uzdrowienia sytuacji finansowej JST. Będzie to wymagało podjęcie kompleksowych prac legislacyjnych nad nowym systemem dochodów JST. Związek Powiatów Polskich deklaruje wolę udziału w takich pracach i ich wsparcia swoim zapleczem eksperckim.

Przewodniczący
XXVI Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka